

Uvedení Páně do chrámu

2. února

svátek

Mal 3, 1 - 4

Přijde do svého chrámu Pán, jehož hledáte!

Tento tajemný úryvek z proroka je úžasným svědectvím svobody, otevřenosti, naděje. Uvedené čtení se pak jeví jako zdvižená opona nad podivuhodnou scénou: temné dějiny lidstva se trhají, objevuje se Boží posel. Vstupuje do chrámu a očistným soudem, představovaným dvěma symboly, ohněm slévače kovů a louhem běličů, připravuje čisté kněžství určené k tomu, aby obětovalo Bohu čistou a svatou oběť Judy a Jeruzaléma. Mt 11, 10 a Lk 7, 27 aplikují tento text na Jana Křtitele, ale současná liturgie vidí v slavnostním vstupu dokonalého Božího posla uvedení Krista do chrámu tradičním obřadem, jímž se konalo obětování prvorozence Bohu a očistění matky.

Žid 2, 14 - 18

Musel se ve všem připodobnit bratřím.

Základní myšlenku listu Židům tvoří Kristovo prostřednictví. Kristus je velekněz, který svým osobním utrpením a svou obětí zachraňuje ty, s nimiž ho váže bratrství uskutečněné vtělením. Prostředník může dokonale plnit své sjednocující poslání mezi Bohem a člověkem. Kristus se nám totiž ve všem připodobnil, protože je pravým člověkem. Kristus je však také Boží Syn, je Bůh, a tedy spojení mezi lidstvím a božstvím je úplné, rovněž i naše osvobozující objetí s Bohem.

Lk 2, 22 - 40

Moje oči uviděly tvou spásu.

Symbolika světla, vévodící této liturgii, je inspirována Simeonovým chvalozpěvem: světlo je středem hymnu. Kristus je světlo, jež nezáří jenom historickému Izraeli, ale všemu lidstvu. Kromě motivu světla se v Simeonově svědectví prolínají tři myšlenky. Pro poznání Pomazaného v Ježíšovi je především nutný dar Ducha. U Simeona se opakuje, že "Duch svatý byl v něm" a "z vnuknutí Ducha přišel do chrámu". Za druhé, Simeon v Ježíšovi objevuje "prostředníka spásy". Kristus je živá a ztělesněná spasitelná Boží láska k celému lidstvu. Konečně se prorocký pohled Simeonův upírá do budoucna: Ježíš bude znamením, kterému se bude odporovat a které vyvolá rozdělení. Kolem tohoto dítěte se bude hrát o osudy lidské svobody. Jako meč, který pronikne Marii, tak on pronikne do světa: "Nemyslete si, že jsem přišel uvést na zem pokoj; nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč" (Mt 10, 34).

Čtyřicátý den po Vánocích slaví církve prastarý svátek "Uvedení Páně do chrámu", dříve též nazývaný "Očišťování Panny Marie". Poslední liturgická reforma víc zdůraznila christocentrický rozměr svátku na úkor jeho rozměru mariánského. Podle starozákonních předpisů o rituální nečistotě platila matka 40 dní po porodu chlapce a 80 dní po porodu děvčete za nečistou a musela přinést knězi oběť - beránka a holoubě, byla - li chudá, pak pouze 2 holoubata, jako v případě nazaretské rodiny (i když tam je ta chudoba sporná). *Kněz vykoná smírčí obřady a bude čistá, říká Lv 12, 1-8. Prvorozený syn platil za vlastnictví Hospodinovo (Ex 13, 2), musel být před Hospodina předveden (Ex 13, 12) a vyplacen peněžitou obětí (Nu 18, 16).*

Svátek má svůj "západní" i "východní" původ. Poutnice Aetherie uvádí, že se v Jeruzalémě slavil 40. den po narození Krista (ale v Jeruzalémě po Epifanii, tedy po 6. lednu) jako velký svátek, který připadal na 14. únor. U chrámu Vzkříšení se konalo procesí; celá slavnost pak byla zakončena mší sv. Někdy kolem roku 500 se pro tento svátek objevuje název *Hypapante (svátek Setkání)* a tento svátek zná světelný průvod.

Římská větev svátku pochází z poloviny 5. století. Též 40. den po Vánocích se koná zvláštní slavnost: pořádá se světelný průvod městem, který měl zatlačit starý pohanský zvyk, tzv. amburbale, smírčí průvod městem. Že tento pohanský smírčí průvod ovlivnil i

tento svátek bylo vidět z toho, že do poslední liturgické reformy měl svátek předepsanou fialovou liturgickou barvu. Před koncem 1. tisíciletí se v Galii rozmohl zvyk svěcení svící, symbolizujících Krista jako Světlo, které je ostatně ústředním tématem tohoto svátku.

1. čtení dnešního svátku je vybráno z knihy proroka Malachiáše. Sama prorokova postava je poněkud nejasná; snad žil někdy v 1. polovině 5. století a byl to velmi vážený kazatel, odsuzující nedůstojně vykonávaný kult, lehkomyšlné uzavírání manželství s pohankami a následné rozvody. Nevíme, jak se prorok jmenoval, neboť jméno Malachiáš je nejspíš jeho úředním titulem (~ *můj posel*). Jeho kniha končí vizí příchodu Eliáše, dřív než nastane strašný Hospodinův den. Ze třetí, závěrečné kapitoly, je vybrán i dnešní úryvek: temné dějiny lidstva se trhají a do chrámu vstupuje tajemný Boží posel. Malachiáš používá dva symboly očisty, které mají očistit kněžství určené k tomu, aby obětovalo Bohu čistou a svatou oběť Jeruzaléma a Judy. Mt 11, 10 a Lk 7, 27 aplikují toto proroctví na Jana Křtitele, nicméně liturgie tu vidí jednoznačný předobraz slavnostního Kristova vstupu do jeruzalémského chrámu.

Alternativní druhé čtení hovoří o Kristově prostřednictví, který právě proto, že na sebe přijal lidské tělo, rozumí svým bratřím a *dovede pomáhat těm, na které zkoušky přicházejí*. Proto se Ježíš připodobňuje svým bratřím i tím, že vstupuje do chrámu, aby splnil příkazy možjišského Zákona o očišťování, ačkoliv On, jediný Čistý, to opravdu nepotřebuje.

V evangeliu jsme svědky Ježíšova slavného vstupu do chrámu. Ačkoliv textu jednoznačně vévodí myšlenka světla, podtržená i úvodním světelným průvodem, lze v něm přesto najít další důležité motivy: Pro rozpoznání Krista v tomto Dítěti je třeba daru Ducha Svatého. V Simeonovi nejen Duch svatý byl, ale on dokonce z jeho vnuknutí přišel do chrámu. Simeon také objevuje v Dítěti prostředníka spásy; Kristus je totiž živá a ztělesněná spasitelná Boží láska k celému lidstvu. Konečně se Simeonův prorocký pohled obrací do budoucnosti: Ježíš bude znamením, které vyvolá rozdělení. Bude znamením, kterému se bude odporovat; každý člověk se bude muset tváří tvář Kristu rozhodnout. Teprve, až Mariiným srdcem pronikne meč bolesti, bude dílo tohoto Dítěte dovršeno a světlo, které přineslo na svět, se rozzáří po všech končinách země. Teprve velikonoční Kristovo vítězství ozáří světlem života všechny národy! I stařícká prorokyně Anna, proměněná celoživotní službou Hospodinu, rozpoznala v Dítěti přicházejícího Mesiáše.

Dnes ráno jsem se doma s maminkou modlil růženec. Čas od času si dopřeji tuhle krásnou mariánskou modlitbu trochu slavnostněji. Před každým desátkem, jehož tajemství přizpůsobuji liturgické době nebo svátku, přečtu příslušnou pasáž z evangelia a pak se o ní pokoušíme během jednotlivých Zdrávasů rozjímat. Dnes to byla tajemství Ježíšova početí, narození a celý růženec korunovalo evangelium, které jsme slyšeli i v této liturgii. Celá modlitba byla o to dojemnější, že jsme se ji modlili před Betlémem a před rozsvíceným stromečkem. Ano, možná v dnešní uspěchané době trošku neobvyklé, trošku staromódní. Vůbec si poslední dobou všímám, že lidé stromečky vyhazují už na Štěpána ráno, ti konzervativnější hned po Novém roce. Vzpomínám si, že za mého mládí - ještě v době socialismu - často i během února zářily stromky v bytech. Možná je to tím, že už postupně vymírají pamětníci předkoncilní liturgie, ve které doba vánoční končila právě až dnešního dne. Během té ranní modlitby růžence jsem vzpomínal na Vánoce svého dětství, kdy nás bývalo okolo stromečku víc, kdy jsem netrpělivě rozbaloval dárky, jsa přesvědčen o tom, že je opravdu nosí Ježíšek, kdy jsem prožíval na Štědrý večer cosi neopakovatelného. Přál jsem si vždycky, aby tenhle štědrovečerní pocit snad nikdy neskončil. A on skončil stejně rychle jako končí ty "nové" Vánoce. Než se člověk naděje, jsou u konce a vracíme se do stereotypu všedních dní. Kdesi jsem slyšel, že je to stejné jako s naším dětstvím. Nemůžeme být donekonečna dětmi, musíme relativně brzo odrůst oné bezstarostné době dětství a vrhnout se do normálního života se stejným odhodláním, jako Ježíš. I On - a i v té liturgické podobě - poměrně rychle vychází z betlémské jeskyně vstříc jakoby ztracené a zrakům světa ukryté době dětství, dospívání i dospělosti, aby se v samém závěru života zjevil světu a zvěstoval

mu radostnou novinu o tom, jak velký je Bůh! I náš život - stejně jako ten jeho - postrádá často romantiku a v našich očích mnohdy i smysl - a přesto je dobou tak důležitou pro náš věčný úděl. Najednou mně ale při té modlitbě růžence napadla analogie: tenhle svátek je z historických důvodů vyňat ze současného vánočního okruhu. Kdysi do něj patřil, ale říká se, že koncilní otcové, když připravovali reformu kalendáře, si z mnoha důvodů nedovolili s ním pohybovat. A tak ho nechali tam, kde už jedno a půl tisíciletí je. Čtyřicátého dne po Narození Páně! Stojí tak trochu jako osamělý relikv uprostřed doby, ve které už doprovázíme dospělého Ježíše a najednou zpětná připomínka Vánoc, Dítěte, neseného v náručí do Betléma. Napadlo mě, že je to nejspíš schválně. Abychom se i my vraceli k dětství, abychom se i my čas od času podívali na život třeba dětskýma očima. Otevřenýma pro tajemství, pro lásku, pro obdarování, pro čistotu. Dnešní vánoční čas, v očích většinové společnosti degradovaný na nákupní šílenství, končí až příliš rychle. Ani nemůže trvat déle: dnešní společnost tomu totiž stejně nepřeje. Hodnoty Vánoc se nenesí, doba je jiná... Je opravdu jiná? Netouží vlastně každý z nás po tom, aby atmosféra Vánoc, atmosféra nevinného, čistého a láskou prozářeného dětství tak trochu prostupovala celým naším životem? Nejsou naše "povánoční" Hromnice citlivou liturgickou připomínkou toho, že by ta vánoční atmosféra neměla z našeho života úplně vymizet nikdy?